
ADVIES

Beleidsnota inzake investeringen van de Europese Fondsen (EFRO) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Aanvrager

Minister-Voorzitter Rudi Vervoort

Aanvraag ontvangen op

27 juli 2020

Aanvraag behandeld door

Uitgebreide Commissie Economie - Werkgelegenheid -
Fiscaliteit - Financiën

Advies aangenomen door de Plenaire zitting van

17 september 2020

BRUPARTNERS

Bischoffsheimlaan 26 – 1000 Brussel

Tel : 02 205 68 68 – brupartners@brupartners.brussels – www.brupartners.brussels

Vooraf

Brupartners wordt geraadpleegd over een beleidsnota inzake het gebruik van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor de periode 2021-2027. Het EFRO is de financiële hefboom van de Europese Unie voor de uitvoering van haar cohesie- en gewestelijk ontwikkelingsbeleid¹. Het doel van de nota bestaat erin, de opstelling van een Brussels Operationeel programma voor te bereiden dat zal worden gebruikt om het EFRO in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uit te voeren.

Brupartners wordt aldus voorafgaandelijk geraadpleegd in het kader van het partnerschapsluik dat door het Europese regelgevingskader is vastgesteld en waarbij verschillende actoren betrokken zijn, zowel op het niveau van de opstelling als op het niveau van de uitvoering.

De investeringsstrategie van het EFRO in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is samengesteld per beleidsdoelstelling (BD - SMART ; BD2 - GREEN ; BD4 - SOCIAL ; BD5 - CLOSE). Elke beleidsdoelstelling is onderverdeeld in verschillende specifieke doelstellingen. Voor elk ervan wordt een verdeling van de middelen in percentages vastgesteld.

Advies

1. Algemene beschouwingen

Brupartners neemt er met genoegen akte van dat hij voorafgaandelijk geraadpleegd wordt, om zo een bijdrage aan de oriëntaties van het operationeel programma te kunnen leveren. Hij formuleert hierna de volgende aanbevelingen :

1.1 Rekening houden met de situatie in verband met de COVID-19-crisis

Brupartners is van mening dat deze beleidsnota, waarin de door het Gewest geplande strategie voor het gebruik van het EFRO wordt uiteengezet, niet kan voorbijgaan aan de COVID-19-crisis en de sociale en economische gevolgen ervan. Deze gezondheidscrisis, waarvan de gevolgen nog jaren voelbaar zullen zijn, heeft de economische wereld en de situatie van heel wat Brusselse gezinnen immers ingrijpend gewijzigd.

Brupartners dringt er dan ook op aan dat bij het opstellen van het operationeel programma van het EFRO rekening zou worden gehouden met het relance- en herontwikkelingsplan voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat de uitvoering van een geleidelijke en veilige heropstart van alle activiteiten op korte, middellange en lange termijn mogelijk moet maken, nu de kaarten deels zijn herschikt.

1.2 Algemene visie op de Europese Fondsen

Brupartners herinnert eraan dat er, zoals voorzien in doelstelling 2.8 van de Strategie Go4Brussels 2030, een coördinatiemechanisme moet worden opgezet om de samenhang tussen de Strategie Go4Brussels 2030 en het Europees economisch, tewerkstellings- en inclusiebeleid te waarborgen. Deze coördinatie moet het met name mogelijk maken om te antwoorden op de Europese verzoeken, met name in het kader van het Europees Semester en de Brusselse bijdrage aan het Nationaal Hervormingsplan (NHP).

¹ <https://be.brussels/over-het-gewest/internationaal-brussel/feder-europese-hulpmaatregelen>

In deze context en deze van de beleidsnota van het EFRO in het bijzonder, acht **Brupartners** het noodzakelijk om een instrument te ontwikkelen dat een algemeen overzicht biedt van het hele Europese beleid dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt gevoerd. Dit instrument moet alle betrokken actoren (Regering, besturen, sociale partners, ...) in staat stellen om de Europese beleidsvoeringen zo goed mogelijk te bevatten en om met kennis van zaken bij te dragen aan de oriëntaties die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nastreeft.

Brupartners dringt erop aan om op zijn minst een algemene visie te hebben op de uitvoering en de hefboomeffecten van de verschillende Europese fondsen die op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden gebruikt.

En ook al bestrijken het ESF en het EFRO niet dezelfde thema's, toch dringt **Brupartners** erop aan dat er zoveel mogelijk zou worden gestreefd naar synergieën tussen deze verschillende fondsen, om zo de hefboomeffecten ervan te maximaliseren.

1.3 Cofinanciering

Aangezien het aandeel van de Europese financiële steun aan het EFRO in de programmering 2021-2027 van 50% naar 40% van de begroting zal gaan, vraagt **Brupartners** om zo vlug mogelijk te verduidelijken of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de resterende 60% zal dekken of dat de actoren het resterende bedrag zullen moeten aanbrengen. De tenlasteneming van een dergelijk bedrag door de operatoren zou het risico kunnen inhouden dat sommigen van hen *de facto* van de voorziening worden uitgesloten. Voor **Brupartners** is het daarom wenselijk dat de overheid de gehele cofinanciering ten laste blijft nemen.

1.4 Rekening houden met de vzw's

Brupartners steunt de wens van de Regering om de financieringen open te stellen voor private operatoren die desgevallend als vzw's zijn georganiseerd. Indien een onmiddellijke toegang tot de financieringen door de Europese reglementering onmogelijk wordt gemaakt voor de vzw's, dan steunt **Brupartners** het voorstel van de ontwikkeling van een "indicator bis"² voor wat de rapportering van de resultaten betreft.

1.5 Gevolgen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Brupartners dringt erop aan dat de investeringen die door het gebruik van het EFRO worden gegenereerd, voor zover mogelijk gebruik zouden maken van de Brusselse arbeidskrachten en technieken. In dit verband is het belangrijk om te bepalen welke hefbomen (bijv. : clausules in overheidsopdrachten) beschikbaar zijn om ervoor te zorgen dat bestellingen in verband met EFRO-projecten een positief effect op de Brusselse ondernemingen en werknemers zouden hebben.

1.6 Genderbenadering

In het algemeen betreurt **Brupartners** dat niet alle specifieke doelstellingen met een genderdimensie worden benaderd. Meer in het bijzonder denkt hij hierbij aan verschillende beleidswerven, die

² De indicatoren worden gestandaardiseerd op Europees vlak, en wat steun aan de ondernemingen wordt genoemd, sluit de onder de vorm van vzw's georganiseerde operatoren uit. Welnu, het Brussels gewest wil de vzw's verder ondersteunen door een specifieke indicator uit te werken voor de rapportering van de resultaten : een indicator bis steun aan de ondernemingen georganiseerd onder de vorm van een vzw (uitzondering op de algemene regel inzake het gebruik van gestandaardiseerde indicatoren).

momenteel nog niet afgehandeld zijn en waarvoor een oplossing zou moeten worden gevonden : ondersteuning van het vrouwelijk ondernemerschap, uitvoering van een plan « eenoudergezinnen », vervrouwelijking van sectoren, afstemming van privéleven op beroepsleven, enz.

1.7 Cijfergegevens

Brupartners beveelt aan om de bronnen van alle gegevens in de beleidsnota te vermelden en om de meest recente cijfers, die voorhanden zijn, te gebruiken (waar mogelijk, de cijfers van 2019).

2. Beschouwingen per beleidsdoelstelling (BD)

2.1 BD 1 : een slimmer Europa door de bevordering van een intelligente en innovatieve economische transformatie

2.1.1. Gewestelijke prioriteiten

Onderzoek en ontwikkeling, innovatie

Met betrekking tot onderzoek, ontwikkeling en innovatie wijst **Brupartners** op het belang van de bewustmaking voor wetenschappen in de scholen. Hij stelt voor dat het Beroepenpunt hieraan op gewestelijk vlak zou kunnen bijdragen, evenals de 'Instance de Pilotage du Bassin Enseignement qualifiant – Formation – Emploi' via zijn synergiepolen.

Verder dringt **Brupartners** erop aan dat de bewustmaking voor wetenschap en techniek rekening zou houden met de genderdimensie. In deze opleidingen en beroepen is er vaak sprake van een aanzienlijke gendervooringenomenheid en is het dus belangrijk om deze op grotere schaal voor vrouwen open te stellen.

e-Gouvernement

Brupartners wenst het verband te leggen tussen de digitale precariteit en het niet-opnemen van rechten (*non take-up*). Immers, omwille van de afwezigheid of een gebrekkige toegang tot informatie via het internet of de digitale instrumenten bezitten sommige personen geen kennis en genieten bijgevolg niet de prestaties en openbare dienstverlening waarop zij aanspraak kunnen maken. De sociale ongelijkheden zetten zich door in de digitale precariteit.

2.1.2. Vastgestelde prioriteiten per gekozen specifieke doelstelling

Specifieke doelstelling 1.1

De crisis van het Covid-19-virus heeft de manier waarop de ondernemingen zich met hun verschillende stakeholders (klanten, personeel, leveranciers...) organiseren, gewijzigd. **Brupartners** wenst in dit verband dat de relatieve prioriteit wat betreft de oriëntatie van de economische steun aan de ondernemingen om de modellen op sociale wijze en vanuit duurzaam ecologisch oogpunt te versterken (sociale innovatie) rekening zou houden met de nieuwe initiatieven die aldus zijn ontstaan.

Wat betreft de prioritaire sectoren en de verschillende prioriteiten van deze specifieke doelstelling, herinnert **Brupartners** eraan dat de Strategie 2030 melding maakt van de wil om het geheel van de gewestelijke actoren te steunen : de academici, de private sector, de social-profitsector en de openbare sector.

Wat betreft de prioriteit om « *steun te verlenen aan initiatieven die gericht zijn op de ontwikkeling van een geïntegreerd onderzoekscentrum gewijd aan kunstmatige intelligentie, en op het gezondheidsgebied een bijdrage leveren aan de oprichting van een kankercentrum* », is **Brupartners** de mening toegedaan dat het Gewest concrete doelstellingen in verband met de ontwikkeling van de artificiële intelligentie moet bepalen die haar van de andere gewesten kunnen onderscheiden.

Wat betreft de prioriteit « *de ontwikkeling van onderzoeks- en innovatiecapaciteiten ondersteunen door het stimuleren van de wetenschappelijke geest, met name door steun te verlenen aan de oprichting van een 'wetenschapsruimte'* », vraagt **Brupartners** zich af wat het verband zal zijn met de Opleidings- en Tewerkstellingspolen Digitalcity en Technicity, evenals met het Beroepenpunt. **Brupartners** vraagt met aandrang dat de bestaande instrumenten zouden worden gemobiliseerd.

Specifieke doelstelling 1.2

Brupartners wijst erop dat het belangrijk is om van de voordelen van de digitalisering gebruik te maken. Immers, de gezondheidscrisis heeft met name gewezen op het nut van de digitale instrumenten wat betreft de continuïteit van de diensten, zowel in de besturen als in de bedrijven.

Brupartners vraagt dat de 4.0 industrie zou worden bevorderd door met de beroepssectoren samen te werken. Aangezien de digitale transitie niet gebeurt noch zal gebeuren zonder een aantal vragen op te roepen over het beroepsstatuut van de werknemers, vraagt hij dat een opvolging zou worden ingevoerd van de kwaliteit van de arbeidsplaatsen die met hulp van het EFRO worden gecreëerd.

Vertrekkend van de vaststelling dat de digitale kloof nog steeds aanwezig is en om niemand van deze transitie uit te sluiten, vraagt **Brupartners** dat aan de meest kansarme groepen de instrumenten en de nodige digitale opleidingen ter beschikking worden gesteld, evenals de nodige mogelijkheden inzake gratis connecties, dit met name via de opening van openbare digitale ruimten.

De EFRO-programmatie geldt voor een lange termijn en dekt de periode 2021-2027, en **Brupartners** vindt dat de investeringen verricht om van de digitalisering gebruik te maken rekening moeten houden met de mogelijkheden die de 5G zou kunnen bieden. De gedane investeringen zullen verenigbaar moeten zijn met de technologische middelen waarvan men gebruik maakt. **Brupartners** spreekt zich niet uit over de noodzaak om de 5G al dan niet te ontwikkelen. Dat moet gebeuren binnen een welbepaald kader, met voorwaarden inzake ontplooiing en waarbij men rekening houdt met de voor- en nadelen, de risico's...

Specifieke doelstelling 1.3

Brupartners is van oordeel dat alle sectoren bij de transitie moeten worden betrokken, of deze nu digitaal, circulair, duurzaam... is. **Brupartners** is de mening toegedaan dat er niets bestaat zoals een sector van de circulaire economie en vraagt daarom dat deze specifieke doelstelling voor alle ondernemingen zou worden opgesteld.

Brupartners stelt vast dat de handelaars en ambachtslieden, die in de gewestelijke prioriteiten (punt 2 van de nota) worden vermeld, niet meer in de prioriteiten per specifieke doelstelling (punt 4) zouden voorkomen. Ook al is hun bijdrage tot de herdynamisering van de wijken slechts een onrechtstreeks effect, dat van hun goede werking op economisch vlak afhangt, toch is de steun voor hun ontwikkeling onontbeerlijk.

2.1.3. Synergieën tussen fondsen

In geval van ESF-projecten om een technologische opleiding te financieren, zou de rol van het EFRO erin bestaan, tussen te komen om de infrastructuur of het materieel te financieren. **Brupartners** suggereert om niet te vergeten dat er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met behulp van spitsuitrustingen doeltreffende OTP worden uitgebouwd en dat men bijgevolg moet vermijden dat het EFRO wordt aangewend om in materieel te investeren dat een duplicaat is van de OTP.

2.2 BD 2 : een groener, koolstofarm Europa door de bevordering van een schone en eerlijke energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en risicobeheer

2.2.1. Vastgestelde prioriteiten per gekozen specifieke doelstelling

Specifieke doelstelling 2.1

Brupartners vraagt wat betreft de energie-efficiëntie van de sociale woningen, dat de projecten tussen burens inzake energierenovatie (schaalwinsten bij gegroepeerde renovaties) – en zelfs de collectieve productie van energie (bijv. : sociale woningen die het dak van de nabijgelegen gemeentelijke infrastructuur gebruiken voor de productie van zonneënergie of voor projecten van geothermie...) zouden worden aangemoedigd. Hij onderstreept eveneens het belang om zich op de energiegemeenschappen te baseren die momenteel op het energienet worden overwogen.

Brupartners meent bovendien dat men van deze gelegenheid gebruik moet maken om tussen collectiviteiten en/of verenigingen, en zelfs particulieren gegroepeerde investeringen voor energierenovatie te verrichten.

Indien er sprake is van energie-efficiëntie en biodiversiteit van de groene infrastructuur, vraagt **Brupartners** met aandrang dat hierbij de beroepsorganisaties, en meer bepaald de Orde van architecten zou worden betrokken.

Brupartners vraagt tenslotte dat ook de bouwheren van de hele tertiaire sector zouden kunnen rekenen op een globale en specifieke begeleiding om renovaties te stimuleren, en desgevallend op de ontwikkeling van begeleidingsinstrumenten. Het betreft hier immers een sector die ook vandaag nog een aanzienlijke CO²-hoeveelheid uitstoot.

2.2.2. Synergieën tussen fondsen

Wat betreft de nodige synergieën, onderstreept **Brupartners** het belang om hierbij niet enkel de actoren inzake energierenovatie, opleiding en werkgelegenheid te betrekken, maar eveneens deze van het onderwijs. Elk jaar behalen immers jongeren een diploma na een optie “bouw” te hebben gevolgd.

2.3 SD 4 : een socialer Europa door de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten

Brupartners stelt vast dat de SD 4 voornamelijk gericht is op het creëren en de renovatie van infrastructuur. Behalve deze infrastructuur wenst **Brupartners** dat ook maatschappelijke projecten

rechtstreeks kunnen worden gesteund, zoals tijdens de vorige programmatie via het thema “Promoting social inclusion & combating poverty”.

Wat betreft de infrastructuur, vraagt **Brupartners** dat de ondersteuning voor renovatie en de EPB op het geheel van de infrastructuur/gebouwen van de ondernemingen met een sociaal oogmerk betrekking zou hebben en tot de investeringen in uitrustingen zou worden uitgebreid.

De belangrijkste doelgroepen van de arbeidsmarkt maken geen melding van personen met een handicap. **Brupartners** vraagt om deze op te nemen en om tevens de ondernemingen te kunnen steunen die hen werk aanbieden, door niet enkel de opleidingen te versterken maar tevens door hun intelligente en innoverende omvorming teneinde hen toe te laten om arbeidsplaatsen voor personen met een handicap te creëren.

2.3.1. Context- en diagnose-elementen

Brupartners wijst erop dat de toegang tot huisvesting niet enkel dient te worden verwezenlijkt door de bouw van nieuwe woningen maar tevens door woonprijzen die betaalbaar en redelijk zijn. De woningen moeten bovendien overeenstemmen met de gezinssituaties.

2.3.2. Vastgestelde prioriteiten per gekozen specifieke doelstelling

Specifieke doelstelling 4.2

Brupartners vindt dat men een geprioriseerde capaciteitstoename in de crèches en kleuterscholen in de meest kansarme wijken met een gebrek hieraan moet voorzien (en dit niet enkel als een mogelijkheid mag overwegen).

Specifieke doelstelling 4.3

Brupartners wenst zich ervan te vergewissen dat de dagcentra, de sport- en culturele sectoren in deze doelstelling wel degelijk in aanmerking worden genomen.

2.4 SD 5 : “een Europa dat korter bij de burger staat door het stimuleren van de duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van de stedelijke, landelijke en kustzones, en de lokale initiatieven” door...

Brupartners wenst zich ervan te verzekeren dat ook de sportsector voor deze doelstelling in aanmerking komt vermits ook deze een vector is inzake individuele en collectieve emancipatie.

*

* *